

202

SETEMBRE
2013

EL FACTOR TEMPS A SÍRIA

Eduard Soler i Lecha, coordinador de recerca, CIDOB

Dos anys de guerra civil a Síria i Baixar Al-Assad segueix guanyant temps i aprofitant-se de les febleses dels seus adversaris. Accedint a la proposta russa, posteriorment negociada amb els EUA, de destruir sota la supervisió de les Nacions Unides el seu arsenal químic, allunya l'amenaça d'una intervenció internacional. És més, es converteix en un actor imprescindible per procedir a un desmantellament segur d'aquest arsenal. No és un tema menor ja que ni els Estats Units ni Israel han amagat que una de les seves principals prioritats en aquest conflicte és evitar que les armes químiques emmagatzemades a Síria poguessin caure en mans de grups de signe tan diferent com el Front Al-Nusra (afiliats a la marca al-Qaida) o passar a mans de Hezbollah, el fidel aliat d'Al-Assad a Líban. Amb tot, sembla molt improbable que aquests grups disposin dels mitjans tècnics i logístics per utilitzar-les per ells mateixos.

El text de l'acord russo-americà estipula que a l'estiu de 2014 s'hauria d'haver destruït totalment aquest arsenal. No obstant això, per Baixar Al-Assad no sembla suficient. A través d'una entrevista a la cadena FOX, en què ha demanat un any de marge i 1.000 milions de dòlars d'assistència financera, Baixar Al-Assad demostra sentir-se guanyador en el pols que ha tingut amb Obama i els seus aliats i, per tant, creu sentir-se amb prou força no només per resistir sinó per guanyar el pols amb els rebels. El més probable és que Baixar Al-Assad utilitzi aquest temps per seguir perfeccionant la seva estratègia de convertir el conflicte siríà en un enfrontament sectari on ell i el seu règim emergeixin com a única garantia per a les minories.

Cal recordar que quan van començar les primeres protestes a Síria, al març de 2011, l'oposició va defensar la política dels "tres nos": no a la violència, no al sectarisme, no a la intervenció internacional. No obstant això, després de mesos de resistència pacífica, va començar a organitzar una resistència armada articulada entorn a l'Exèrcit Lliure Siríà. També es va obrir una finestra d'oportunitat per a la penetració d'elements i grups jihadistes internacionals, el més conegut d'ells és el Front al-Nusra. Aquest grup controla actualment part del territori i ha capturat el conflicte plantejant una batalla que no té res a veure amb els ideals revolucionaris i democràtics de les primeres protestes.

Encara que des del punt de vista militar els grups jihadistes són una amenaça important per al règim, donat que han plantejat una guerra urbana asimètrica difícil de combatre si no és a costa d'un alt preu en destrucció i vides innocents, el seu enfortiment en detriment de grups més moderats de l'oposició, ha suposat un baló d'oxigen per Baixar Al-Assad. Li ha donat munició per alimentar la política de la por. Especialment entre les comunitats alauites, cristianes i altres minories que temen per la seva supervivència si els grups radicals prenguessin el poder polític i militar després d'una eventual caiguda del règim. Fins i tot una part significativa de la comunitat kurda, tradicionalment maltractada per un règim que s'autodenominava com a nacionalista àrab, pensa avui que té més a guanyar pactant amb Al-Assad una autonomia semblant a la dels seus veïns iraquians que lluitant al costat dels jihadistes.

L'enfortiment del jihadisme també està condicionant la posició d'una part important de la comunitat internacional davant el conflicte. No són pocs els sectors que, sense tenir cap simpatia cap Al-Assad, temen sortir del foc per caure a les brases. Alhora, també n'hi ha que, essent contraris a una intervenció, bé sigui per principis o per interessos, sobredimensionen el factor jihadista per justificar la seva inacció. Tot això té un efecte paralitzant que dona temps i cobertura al règim per prosseguir la seva repressió sagnant i, amb això, radicalitzant encara més les posicions de les parts en conflicte amb l'objectiu d'acabar emergint com a únic garant possible de la seguretat davant el caos provocat pels "terroristes".

El conflicte siria s'ha convertit en una guerra de supervivència, no només en termes polítics sinó també en termes físics. Tots dos bàndols creuen que cedir davant l'adversari equival, literalment, a cavar la seva pròpia tomba o condemnar-se a un exili permanent. I tots dos bàndols tenen prou suport dels seus aliats regionals i internacionals per mantenir el conflicte viu en els propers mesos, o fins i tot anys. Mentrestant, s'aguditzava la ja enorme catàstrofe humanitària i les potències estrangeres, esclaves dels seus interessos particulars, continuaran sent incapaces d'alleujar-la. Amb 100.000 morts, dos milions de refugiats i incomptables desplaçats interns, el cost humà d'aquest conflicte augmenta exponencialment amb el pas dels dies. En aquestes circumstàncies, seguim dibuixant escenaris, alguns dolents, altres pitjors i preguntant-nos què o qui podria aturar aquest espiral de destrucció.

Si es consolida l'aposta de Baixar Al-Assad de convertir-se en un actor indispensable per a les grans potències, prosseguirà una guerra de desgast en què tots dos bàndols continuaran radicalitzant-se. Tanmateix, no hem de descartar que un error tàctic per part del règim (com atacar algun país veí o no col·laborar en el programa de desarmament) pogués tornar a activar els plans d'intervenció que, en aquestes circumstàncies, podrien tenir més suport de la comunitat internacional. Finalment, el que tants desitgen i pocs esperen és la solució política, començant per una conferència de pau (Ginebra II) que difícilment tindria èxit si no hi ha un canvi d'estratègia entre els que avalen a Al-Assad (Iran i Rússia) i si la oposició siriana no és capaç d'actuar de forma més cohesionada i està disposada a fer alguna concessió dolorosa com la supervivència política d'una part del règim.

Encara que tot està obert i no tot està en mans d'Al-Assad, sembla cada vegada més clar que tant el règim com els sectors més radicals dels rebels se senten prou còmodes en el primer escenari. Un conflicte permanent i de naturalesa sectària és per als jihadistes una oportunitat per prendre el poder i, per Al-Assad, encara representa la forma més senzilla de conservar-lo.